

180^e Boek – deel I:

Opmerkingen over de rekeningen 2022 van het algemeen bestuur, de ADBA's, de AOI's en de gelijkgestelde openbare instellingen

In het eerste deel van zijn 180^e Boek onderzoekt het Rekenhof de rekeningen 2022 van het algemeen bestuur, de federale diensten met boekhoudkundige autonomie (ADBA's), de federale openbare instellingen (AOI's) en de gelijkgestelde instellingen.

Hoofdstuk 1 van dit Boek begint met een aantal algemene opmerkingen van het Rekenhof over de rekeningen. **Hoofdstuk 2** en **3** zijn gewijd aan het algemeen bestuur van de federale Staat. Zo geeft het Rekenhof in **hoofdstuk 2** commentaar bij de jaarrekening 2022 van het algemeen bestuur, met een overzicht van de onderdelen van die rekening, gevolgd door algemene commentaar bij het geheel van de rekening en bijzondere commentaar bij specifieke onderdelen ervan. **Hoofdstuk 3** bespreekt vervolgens de rekening van uitvoering van begroting van het algemeen bestuur. **Hoofdstuk 4** is gewijd aan de algemene rekeningen 2022 van de ADBA's, de AOI's en de gelijkgestelde instellingen. **Hoofdstuk 5** bevat de resultaten van een aantal financiële en thematische onderzoeken die het Rekenhof het afgelopen jaar heeft uitgevoerd en **hoofdstuk 6** een overzicht van de rekeningen van de rekenplichtigen en de rechtspreekende opdracht van het Rekenhof.

Jaarrekening van het algemeen bestuur

De jaarrekening 2022 geeft nog altijd geen getrouw beeld van de financiële en patrimoniale toestand van het algemeen bestuur. Het Rekenhof stelt immers vast dat de voornaamste structurele problemen waarop het wees bij de controle van vorige jaarrekeningen, niet tot belangrijke verbeteringen hebben geleid. Zo vertonen de boeking van de fiscale verrichtingen (in het bijzonder de vorderingen, opbrengsten en waardeverminderingen) en de waardering van de activa van het algemeen bestuur (in het bijzonder de materiële vaste activa, de voorraden en de liquide middelen) nog grote ongerijmdheden. Andere verrichtingen zijn bovendien niet of onjuist in de rekeningen geboekt.

Het Rekenhof stipt wel aan dat een aantal specifieke problemen (spaarwaarborg en nucleaire voorziening) opgelost zijn in de jaarrekening 2022.

Voorts is het van oordeel dat de huidige weergave van de jaarrekening niet genoeg is afgestemd op de gebruikers. Daardoor kan deze rekening nog niet als een volwaardig beheersinstrument worden gebruikt. Zo is de algemene commentaar wel gedetailleerd maar ontbreekt essentiële informatie om de elementen te kunnen interpreteren die een invloed hebben op het getrouwe beeld van de jaarrekening (zoals toelichting bij overgangscorrecties of discussies met andere entiteiten) alsook de eventuele impact van die elementen op het begrotingsaldo.

Door het gebrek aan kennis en beheersing van de boekhoudverrichtingen bij bepaalde departementen is het moeilijk structurele oplossingen door te voeren voor de vastgestelde problemen. De interne beheersingsmaatregelen zijn bovendien nog altijd ontoereikend.

Om een oplossing te vinden voor de structurele problemen, moet de rol van de Federale Accountant verder worden versterkt. Enerzijds moet die dienst, als verantwoordelijke voor de opmaak van de algemene rekening, meer aandacht besteden aan de betrouwbaarheid van de cijfers en de relevantie van de informatie, om de rekening begrijpelijker te maken. Anderzijds moet hij de interne beheersing versterken door duidelijke instructies op te stellen (onder meer exhaustieve waarderings- en boekingsregels die op alle departementen van toepassing zijn) en door procedures en controles vast te stellen om fouten tijdig op te sporen en te corrigeren.

Uitvoeringsrekening van de begroting van het algemeen bestuur

Het nettobegrotingssaldo (op basis van vastgestelde rechten) bedraagt –1.563,1 miljoen euro.

Het Rekenhof stelde diverse tekortkomingen vast die een impact hebben op de juistheid van dit saldo. Zo stelt het vast dat de fiscale ontvangsten ook in 2022 nog steeds niet correct op basis van vastgestelde rechten worden geboekt en bijgevolg geen correct beeld geven. Een gedeelte ervan wordt nog altijd op kasbasis geboekt en de FOD Financiën past het principe van het vastgesteld recht niet altijd en eenduidig toe. Ook verloopt de verdere boekhoudkundige integratie in Fedcom van de vastgestelde rechten van de fiscale ontvangsten moeizaam.

Het verklaart waarom de FOD BOSA voor het berekenen van het vorderingensaldo volgens de economische begroting rekening houdt met het nettobegrotingssaldo op kasbasis (-16.736,8 miljoen euro). Het Instituut voor de Nationale Rekeningen gebruikt vervolgens dit saldo om het definitieve vorderingensaldo van de federale overheid te berekenen.

Het verschil tussen het nettobegrotingssaldo op basis van vastgestelde rechten en op kasbasis (15.173,7 miljoen euro) is toe te schrijven aan het verschil tussen de fiscale ontvangsten op basis van de vastgestelde rechten (79.654,3 miljoen euro) en de geïnde ontvangsten (64.480,6 miljoen euro). De commentaren bij de algemene rekening van het algemeen bestuur geven onvoldoende duiding bij de problematiek van de vastgestelde rechten van de fiscale ontvangsten en de impact ervan op het nettobegrotingssaldo op basis van vastgestelde rechten.

Volgens de kasgegevens van de algemene rekening inde de Staat in 2022 in totaal 144.353,2 miljoen euro aan ontvangsten. Deze bestaan uit fiscale ontvangsten (137.781,9 miljoen euro) en niet-fiscale ontvangsten (6.571,2 miljoen euro). De kasontvangsten opgenomen in de middelenbegroting bedroegen 64.480,6 miljoen euro.

De totale uitgaven (exclusief de uitgaven van de rijksschuld) bedroegen 81.217,5 miljoen euro. Een aanzienlijk deel daarvan (45.804,8 miljoen euro) bestond uit afdrachten aan andere overheden (sociale zekerheid, gewesten en gemeenschappen, Europese Unie en lokale overheden). De uitgaven voor de eigen werking van de federale overheid bedroegen 35.412,6 miljoen euro, waarvan 6.906,0 miljoen euro intresten op de rijksschuld.

De overdrachten vanuit de federale overheid naar andere overheden (vanuit derdengelden, toewijzingsfondsen of de uitgavenbegroting) bedroegen 124.670,8 miljoen euro in 2022. Als daarbij de financiering van de werking van de federale overheid (36.419,2 miljoen euro) wordt geteld, dan bedraagt de totale uitgaande kasstroom vanuit die federale overheid 161.090,0 miljoen euro. De totale geïnde ontvangsten (144.353,2 miljoen euro) volstonden in 2022 niet om die totale uitgaande kasstroom te financieren; het tekort bedroeg 16.736,8 miljoen euro.

De federale staatsschuld steeg in 2022 met 17.358,4 miljoen euro tot 470.611,7 miljoen euro op 31 december 2022. Ondanks de toename van de intrestvoeten in dat jaar daalden de intrestlasten nog met 398,4 miljoen euro tot 6.907 miljoen euro. Op 31 december 2022 bedroeg de gewogen gemiddelde financiële kost 1,43 %, d.i. een stabilisering tegenover 31 december 2021.

Algemene rekeningen van de ADBA's, de AOI's en de gelijkgestelde instellingen

Alle algemene rekeningen van de 87 diensten en instellingen die in 2022 aan de wet van 22 mei 2003 waren onderworpen, zijn tijdig aan het Rekenhof voorgelegd.

Het Rekenhof stelt vast dat de volledigheid van de algemene rekeningen 2022 van de ADBA's en AOI's en hun overeenstemming met de wettelijke bepalingen nog verbeterd zijn ten opzichte van 2021.

De FOD BOSA heeft modeldocumenten opgesteld voor de ADBA's en de instellingen zodat zij de bepalingen van de koninklijke besluiten van 10 november 2009 en van 29 april 2012 over de voorstelling van de rekeningen gemakkelijker kunnen naleven. De meesten hebben die ook ten volle gebruikt.

Het Rekenhof benadrukt echter dat de toepassing e-BMC nog altijd weinig wiskundige en logische controles bevat (bv. tussen de cijfers in de toelichtingen en de balans) en dat de afsluitingsverrichtingen vaak niet geboekt worden volgens de gebruikelijke regels van het dubbele boekhouden.

Het Rekenhof heeft ook opmerkingen over onder meer de intercompanytransacties, de waarderingsregels en de begrotingsboekhouding.

Belgisch Commissariaat-generaal voor de Internationale Tentoonstellingen (BelExpo): rekeningen 2021 en 2022

Aangezien BelExpo de algemene rekening 2021 laattijdig heeft voorgelegd, rapporteert het Rekenhof in dit Boek zowel over de algemene rekening 2022 als over die van 2021. Het merkt echter wel op dat de staatssecretaris voor Begroting de rekening 2022 heeft voorgelegd aan het Rekenhof zonder dat ze eerst werd goedgekeurd door de (toezichthoudende) minister bevoegd voor Economie.

BelExpo heeft inspanningen geleverd om tegemoet te komen aan eerdere aanbevelingen van het Rekenhof om de interne beheersing te verbeteren. Niettemin stelt het Rekenhof vast dat de toepassing van de procedures in de praktijk niet steeds voldoende sluitend is en dat verrichtingen administratief niet correct worden verwerkt. BelExpo beheerst de boekhoudkundige organisatie ook nog steeds onvoldoende en besteedt te weinig aandacht aan een zorgvuldige opmaak en opvolging van zijn begroting.

Belgisch Telematica-onderzoeksnetwerk (Belnet)

Het Rekenhof heeft de algemene rekening 2022 van het Belgisch Telematica-onderzoeksnetwerk (Belnet) onderzocht. De belangrijkste opmerkingen hebben betrekking op de verkeerde boeking van de personeelskosten, de telewerkpremies en de boekhoudkundige afgrenzing.

Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België (KMSKB): inventaris en boeking van de collecties

Het Rekenhof heeft de inventaris en de boeking van de collecties van de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België (KMSKB) gecontroleerd. Het heeft in de eerste plaats vastgesteld dat de KMSKB nog niet over een volledige inventaris beschikken in de zin van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat. In hun online catalogus ontbreken immers een aantal werken die eigendom zijn van de Staat.

Bij de controle ging het Rekenhof de aanwezigheid en locatie na van 120 werken van oude en moderne kunst in de collecties op basis van hun inventarisnummers. Het vond de meeste werken terug en voor de ontbrekende werken kreeg het een sluitende verklaring.

Het bedrag van 1.478 miljoen euro voor de collecties in de balans van 2022 bestaat uit de aankopen gedaan tussen 2011 en 2022 (1,6 miljoen euro) en verder een globale waardering uit 2011 van alle overige collecties samen, zonder details per werk (1.476 miljoen euro). Het Rekenhof kan zich echter niet uitspreken over de juistheid van dat bedrag omdat die globale waardering niet gedocumenteerd is.

Overigens zijn de KMSKB verplicht om elk bestanddeel van hun vermogen afzonderlijk te waarderen. De Staat heeft echter nog steeds geen regels bepaald voor de waardering van de collecties van de federale wetenschappelijke instellingen.

Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis (KMKG): beheer van de kassen en boeking van de kasverrichtingen

Het Rekenhof onderzocht het fysieke beheer van de kassen van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis (KMKG) en de registratie van de kasverrichtingen in de boekhouding.

Het gebrek aan procedures die het bijhouden en het controleren van die kassen omkaderen, heeft geleid tot een aantal tekortkomingen in het beheer van de enveloppen die worden aangelegd met de inhoud van die kassen alsook in de manier waarop de kasboeken van de ticketbalies worden bijgehouden.

Bovendien worden voor de kasbewegingen heel wat boekingen uitgevoerd in het boekhoudprogramma die niet gedocumenteerd zijn.

Poolsecretariaat

Het financiële en materiële beheer van de wetenschappelijke Zuidpoolbasis Prinses Elisabeth op Antarctica wordt geregeld door een samenwerking tussen het Poolsecretariaat en de Internationale Poolstichting (IPF).

Het Rekenhof heeft de algemene rekening 2022 van het Poolsecretariaat gecontroleerd. Het Poolsecretariaat is een administratieve dienst met boekhoudkundige autonomie die behoort tot de POD Wetenschapsbeleid (Belspo) en die valt onder het gezag van de minister of staatssecretaris die bevoegd is voor Wetenschapsbeleid. Het Rekenhof heeft ook het wettelijke en reglementaire kader onderzocht dat de regels bepaalt voor de eigendom van de Zuidpoolbasis.

Op 15 juni 2017 sloten de Staat en de IPF een dading om een einde te maken aan hun geschillen. Die overeenkomst bepaalt dat de IPF het laatste 1000^e van de eigendomsrechten van de basis aan de Staat

zal schenken bij de inwerkingtreding van de wet van 8 juli 2018, die de koning machtigt om de ivzw Poolinstituut op te richten in de plaats van het Poolsecretariaat. De vereiste koninklijke besluiten en statuten voor de oprichting van het Poolinstituut werden echter niet goedgekeurd.

Het Poolsecretariaat beschikt niet over een inventaris van de goederen en voorraden die op de basis aanwezig zijn. Bovendien zijn de eigendomsrechten van de goederen niet opgenomen in de jaarlijkse partnerschapsprotocollen die de samenwerking regelen voor elke campagne in Antarctica. Het Poolsecretariaat heeft ook geen waarderingsregels opgesteld, onder meer voor het afschrijven van de onroerende goederen.

De jaarlijkse partnerschapsprotocollen bepalen dat het Poolsecretariaat algemene kosten van de IPF betaalt, waarvoor de IPF geen verantwoordingsstukken hoeft voor te leggen. Voor de campagne *Belare* 2022-2023 zijn die kosten vastgelegd op 516.761 euro. Dat is nagenoeg 15 % van het budget van de campagne. De protocollen geven echter slechts gedeeltelijk aan welke uitgaven niet hoeven te worden verantwoord.

Algemene rekeningen van de AOI's met ministerieel beheer

Regie der Gebouwen

Naar aanleiding van zijn controle van de algemene rekening 2021 van de Regie der Gebouwen, kwam het Rekenhof tot het besluit dat de manier waarop de Regie haar boekhouding voerde en haar algemene rekening opstelde, op veel vlakken kon leiden tot aanzienlijke anomalieën. Die conclusie kwam er onder meer door de moeilijkheden die de Regie ondervond om het nieuwe boekhoudprogramma (FAAS) in te voeren. Die zorgden ervoor dat de Regie buitenboekhoudkundige verrichtingen moest doorvoeren om de partiële gegevens van FAAS te vervolledigen en de algemene rekening 2021 te kunnen opstellen.

Bij zijn controle van de algemene rekening 2022 stelt het Rekenhof vast dat de Regie der Gebouwen inspanningen heeft geleverd om de kwaliteit van de financiële overzichten te verbeteren en ervoor te zorgen dat de boekhouding van het boekjaar 2022 volledig in FAAS werd gevoerd.

Het Rekenhof heeft echter meerdere problemen vastgesteld, onder meer op het vlak van de liquide middelen, de materiële vaste activa, de rechten en verplichtingen buiten balans, de vorderingen, de schulden en de voorzieningen. Ook het voeren van de begrotingsboekhouding en de aansluiting ervan met de algemene boekhouding vertonen nog tekortkomingen.

Op het vlak van de interne beheersing heeft het Rekenhof problemen vastgesteld in verband met de functiescheiding, de thesauriecyclus en de cyclus van de vaste activa.

Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers (Fedasil)

Het Rekenhof heeft onderzocht hoe de dwangsommen worden geboekt die voortvloeien uit gerechtelijke procedures over de verzadiging van het opvangnetwerk voor personen die internationale bescherming aanvragen. Het is ook nagegaan welk gevolg er werd gegeven aan de voornaamste aanbevelingen die het in juli 2022 in zijn 179^e Boek – Deel I richtte tot Fedasil.

In 2022 werd Fedasil er herhaaldelijk door de arbeidsrechtbanken toe veroordeeld om, op straffe van dwangsommen, opvang te regelen voor aanvragers van internationale bescherming die niet terecht konden in het opvangnetwerk omdat dat vol was, en hun materiële steun te bieden. Omdat die vonnissen

niet of te laat werden uitgevoerd, bedroegen de dwangsommen die Fedasil moest betalen, 240 miljoen euro op 31 december 2022.

Fedasil werd om diezelfde redenen ook veroordeeld door de rechtbank van eerste aanleg en door het hof van beroep van Brussel. Op 31 december 2022 bedroegen de dwangsommen uit die veroordelingen 1,9 miljoen euro. Bovendien werden er verzoekschriften ingediend bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

Naar aanleiding van de controles door collega-revisoren verkreeg de bedrijfsrevisor van Fedasil de zekerheid dat het Agentschap de uitgaven van drie van zijn partners mag terugbetalen (Croix-Rouge, Rode Kruis en Caritas International), wat niet het geval is voor de uitgaven van de andere opvangpartners.

Tot slot ontplooit Fedasil nog altijd initiatieven om tegemoet te komen aan de aanbevelingen die het Rekenhof in 2022 formuleerde over de reserves van de OCMW's, de financiering van de opvangcentra en het financieel vademecum voor de controle op de uitgaven.

Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG)

Het Rekenhof controleerde de algemene rekening 2022 van het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG) en onderzocht vier financieringsmechanismen waarin het een rol speelt.

De eerste drie mechanismen hebben betrekking op de financiering, via het FAGG, van specifieke activiteiten die bij wet of overeenkomst aan derde instellingen zijn toevertrouwd, namelijk de Dienst voor Geneesmiddelenonderzoek (DGO), de bloedinstellingen en het Belgisch Centrum voor Farmacotherapeutische Informatie (BCFI). Het laatste mechanisme heeft betrekking op de financiering van de eigen opdrachten van het FAGG in verband met klinische proeven met geneesmiddelen voor menselijk gebruik.

Het Rekenhof stelde vast dat het FAGG geen uitgeschreven procedures heeft voor de controles die het doet op de gesubsidieerde uitgaven van de bloedinstellingen en van het BCFI. Het Rekenhof stelde bovendien vast dat het FAGG niet kan nagaan of de bijdragen die het ontvangt om de controleactiviteit van de DGO te financieren, juist en exhaustief zijn.

Algemene rekeningen van AOI's met beheersautonomie

Koninklijke Muntchouwborg (KMS)

De Koninklijke Muntchouwborg (KMS) werd opgericht in 1963 en staat voornamelijk in voor de organisatie van voorstellingen van lyrische en choreografische kunst in België en in het buitenland. In 2022 bedroegen de totale uitgaven van de KMS 59,4 miljoen euro en het balanstotaal 11,7 miljoen euro. De KMS wordt hoofdzakelijk gefinancierd door een dotatie van de federale Staat, die 35,9 miljoen euro bedroeg in 2022.

Het Rekenhof benadrukt dat heel wat opmerkingen die het bij vorige controles formuleerde, zijn opgelost. Daardoor zijn de betrouwbaarheid van de rekening van de KMS alsook zijn interne beheersing verbeterd.

Het stelt niettemin vast dat bepaalde interne regels en wettelijke grondslagen die van toepassing zijn op de KMS, ontbreken of achterhaald zijn. Voorts is er sprake van verrichtingen met aanzienlijke bedragen die onjuist werden geboekt, terwijl andere verrichtingen niet werden geboekt. Die anomalieën doen zich voor bij onder meer de materiële vaste activa, de voorzieningen, de personeelskosten en de verrichtingen buiten balans.

Tot slot neemt de KMS zijn toekomstige verplichtingen op het vlak van de aanvullende pensioenen die aan zijn personeel worden toegekend, niet op in de jaarrekening. Hij volgt bovendien onvoldoende op welke bedragen zijn verschuldigd en neemt ten onrechte bepaalde voordelen mee in de berekeningen.

Algemene rekeningen van de gelijkgestelde instellingen

Sciensano

Sciensano is opgericht bij de wet van 25 februari 2018 en heeft heel wat opdrachten op het vlak van volks- en diergezondheid. Het financiert zijn activiteiten in de eerste plaats via ontvangsten uit projecten die zijn overeengekomen met partners en in tweede instantie via een federale dotatie. In 2022 bedroegen de uitgaven 120,0 miljoen euro en het balanstotaal 158,6 miljoen euro.

In zijn controle stelt het Rekenhof, in vergelijking met de vorige algemene rekening, vooruitgang vast voor zowel de algemene boekhouding als de begrotingsboekhouding. Tegelijk wijst het op heel wat punten die voor verbetering vatbaar zijn, zoals de naleving van de procedures van begroting, boeking en interne beheersing.

Het Rekenhof formuleert een aantal concrete aanbevelingen aan Sciensano en herhaalt bepaalde vroegere aanbevelingen.

Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij (FPIM)

De Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij (FPIM) heeft in 2022 haar participaties geherwaardeerd overeenkomstig het koninklijk besluit van 10 november 2009. Door een menselijke fout is de waardering van één participatie (Ageas) verkeerd berekend, waardoor de balans en het boekhoudkundige resultaat van de FPIM is onderschat met 902,9 miljoen euro. In het kader van een centralisatie zijn twee grote participaties (BNP Paribas en Ethias) overgebracht van het algemeen bestuur naar de FPIM, met een grote positieve herwaardering voor de FPIM tot gevolg. Bij het algemeen bestuur gebeurde de omgekeerde waardering, waardoor de transactie neutraal is op het geconsolideerde niveau van de federale Staat. De FPIM heeft haar kredietopnames en -terugbetalingen niet aangerekend op de begroting, waardoor de ontvangsten en uitgaven met 840,0 miljoen euro zijn onderschat. Dit heeft geen impact op het ESR-begrotingsresultaat.

Beheer van het nucleaire afval en financiering

De Nationale Instelling voor Radioactief Afval en verrijkte Splijtstoffen (NIRAS) beheert het radioactieve afval op Belgisch grondgebied. Omdat de instelling een financieel evenwicht moet nastreven, rekent zij alle kosten door aan de producenten, die eindverantwoordelijke zijn en blijven voor hun afval tot aan de definitieve berging. Ook de Belgische Staat draagt een belangrijke financiële last omdat ze zich geëngageerd heeft om de kosten van bepaalde (historische) nucleaire passiva te financieren. De bestaande reserves voor bepaalde passiva daarvoor bij NIRAS, verhoogd met aanvullende middelen, zijn mogelijk onvoldoende om de kosten in 2023 te dekken.

In 2023 werd de publicatie van de vijfde inventaris van de nucleaire passiva over de periode 2018-2022 verwacht. Deze inventaris, die NIRAS vijfjaarlijks moet actualiseren, werd op vraag van de minister van Energie uitgesteld tot 2024.

In 2022 voltooide een werkgroep onder leiding van de FOD BOSA daarentegen een uitgaventoetsing (*spending review*) over het nucleaire passief waarin onder meer de in het verleden al gemaakte kosten, de bij NIRAS beschikbare reserves en de toekomstige kosten geraamd werden. De werkgroep formuleerde meerdere aanbevelingen. Het algemeen bestuur heeft op basis van deze *spending review* in 2022 een voorziening aangelegd voor toekomstige uitgaven van 6,3 miljard euro. Het is echter onduidelijk hoe deze voorziening in de komende jaren in de boekhouding van het algemeen bestuur moet worden geactualiseerd en welke methode daarbij het best gevolgd wordt. Voor de berekening van de provisie die toekomstige kosten moet dekken bestaan immers verschillende methodes. Afhankelijk van de gekozen werkwijze en hypothesen, kan de uiteindelijk aan te leggen voorziening sterk verschillen.

Momenteel blijft de producent eeuwigdurend verantwoordelijk voor zijn nucleaire afval. Door faillissementen van producenten en een mogelijke maximumfactuur kunnen bepaalde kosten echter bijkomend ten laste van de Belgische Staat vallen.

Daarnaast loopt er bij het Studiecentrum voor Kernenergie (SCK CEN) een vernieuwend project om radioactief afval van het Nationaal Instituut voor Radio-elementen (IRE) te verwerken via de zgn. Recumotechnologie. Het Rekenhof merkt op dat de kosten van dit project, dat via een forfaitaire enveloppe gefinancierd wordt, oplopen. Het is niet duidelijk hoe het SCK CEN en het IRE dit project kunnen blijven financieren als zij de oplopende investeringskosten zelf moeten dragen. Zonder de verwerking van dit afval komt de productie van radio-isotopen door het IRE echter in het gedrang.

Tot slot wijst het Rekenhof op problemen met de boekhoudkundige verwerking van het DBFM-contract (*Design, Build, Finance, Maintain*) van het SCK CEN.

Financiële en thematische audits

Uitvoering van de wet van 22 mei 2003

Met het koninklijke besluit over de diverse actoren die betrokken zijn bij de boekhoudkundige en de begrotingsverrichtingen is een belangrijke stap gezet om een passende interne beheersing te verzekeren in het kader van de wet van 22 mei 2003. Het Rekenhof stelt niettemin vast dat andere uitvoeringsbesluiten van die wet nog steeds ontbreken, zoals het besluit over de rekenplichtigen.

De Commissie voor Openbare Comptabiliteit (COC) heeft in 2023 haar eerste advies afgerond sinds de opstart in 2017, met name over de waardering van gebouwen en terreinen. Voor het federale niveau is de concrete toepassing van dit advies wel nog afhankelijk van bijkomende instructies van de Federale Accountant. Het Rekenhof beveelt aan snel werk te maken van deze eigen instructies om deze activa op een correcte manier voor te stellen in de jaarrekening van de diensten en van de Federale Staat.

De COC bereidt een aanpassing voor van het koninklijk besluit van 10 november 2009 zodat dit beter aansluit bij de boekhoudkundige praktijk. Het Rekenhof ondersteunt dit initiatief maar benadrukt dat de COC die aanpassing niet hoeft af te wachten om voort te werken aan andere adviezen.

Inventarisatie en boeking van de voorraden van het algemeen bestuur

Het Rekenhof heeft in zijn laatste Boeken regelmatig gewezen op grote problemen in verband met de voorraden bij het algemeen bestuur, waardoor geen getrouw beeld kon worden gegeven van deze vlot-tende activa in de jaarrekening.

Gezien het belang van deze activa op de balans (1.440,5 miljoen euro in 2022) onderzocht het Rekenhof de inventarisatie en boeking van de voorraden in de drie departementen (Defensie, FOD Volksgezondheid en FOD Justitie) die op dit vlak aanzienlijke risico's vertonen.

Ondanks de gemaakte vooruitgang (vooral bij Defensie), herhaalt en vervolledigt het Rekenhof zijn voorgaande opmerkingen en aanbevelingen. Zo moet Defensie zich blijven inspannen om de correctheid van de gegevens te garanderen en om de voorraden boekhoudkundig beter te scheiden van de vaste activa. De FOD Volksgezondheid moet hoofdzakelijk werk maken van de betrouwbaarheid van zijn inventarisgegevens. De FOD Justitie, tot slot, moet zijn voorraden inventariseren en in Fedcom boeken.

Het Rekenhof verzoekt de betrokken departementen dan ook maatregelen te nemen om de inventarisatie en de boeking van de voorraden van het algemeen bestuur structureel te verbeteren, onder meer om de getrouwheid van de jaarrekening van de federale Staat te verbeteren.

Niet-fiscale ontvangsten van de FOD Volksgezondheid

Het Rekenhof is van oordeel dat de financiële actoren binnen de FOD Volksgezondheid onvoldoende omkaderd worden. De FOD moet verschillende verbeteringen doorvoeren, onder meer door instructiehandleidingen op te stellen, de rekenplichtigen en ordonnateurs officieel aan te stellen, de interne beheersing te versterken door middel van toezichtsmaatregelen en door te verhinderen dat onverenigbare functies kunnen worden gecumuleerd. Daarnaast worden sommige rechten met vertraging geboekt en worden een aantal contant geïnde ontvangsten niet expliciet goedgekeurd. Tot slot is er een groot probleem met verjaring ontstaan door de manier waarop het Bestuur van de Medische Expertise bepaalde vorderingen beheert.

Het Rekenhof onderzocht het beheer van de fondsen 'Financiering van het federale beleid ter reductie van de emissies van broeikasgassen' en 'Klimaatresponsabilisering'. Dat beheer is goed omkaderd en levert geen noemenswaardige problemen op, maar het Rekenhof stelt vast dat de middelen in die begrotingsfondsen niet worden benut en dat de opbrengst van de veiling van CO₂-uitstootrechten 1,5 miljard euro heeft opgeleverd sinds 2021. Dat bedrag kon echter niet worden verdeeld tussen de federale Staat en de gewesten omdat het parlement de nieuwe samenwerkingsovereenkomst niet heeft goedgekeurd.

Rekeningen van rekenplichtigen en rechtsprekende opdracht van het Rekenhof

Hoewel de wet van 22 mei 2003 in 2009 in werking is getreden, is er nog steeds geen koninklijk besluit die de rechten en plichten van de rekenplichtigen en de regels voor de rekeningaflegging bepaalt.

Verschillende departementen van het algemeen bestuur van de federale Staat leggen hun rekeningen van rekenplichtigen nog altijd met vertraging voor. Dat is voornamelijk het geval voor de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (voor de diplomatieke posten) en de FOD Justitie (voor de penitentiaire inrichtingen). De achterstand bij de FOD Justitie en de FOD Buitenlandse Zaken is wel afgenomen tegenover vorig jaar.

De fiscale administraties hebben de meeste van hun rekeningen tijdig voorgelegd, met uitzondering van een aantal rekeningen van gecentraliseerde diensten van de Directe Belastingen en de Douane en Accijnzen.

In 2022 werd het Rekenhof geïnformeerd over de beslissing van de toezichthoudende ministers om vijf rekenplichtigen met een tekort niet te dagvaarden. Het veroordeelde twee rekenplichtigen tot terugbetaling van een deel van het tekort en verstreekte twee keer kwijting in een tekortdossier.